

istiniti obseg in premer naše zemlje. Ne zlagamo se z gospodom pisateljem, da se mora učencem vselej pokazati krogla, potem šele zemeljska obla (gl. str. 28). Gotovo je večina učencev že videla tu pa tam kako kroglo.

Priloga ima pet zemljevidnih obriskov (Evropo, Azijo, Afriko, Ameriko, Avstralijo), ki pa niso točno izdelani. Gosp. pisatelj poudarja važnost zemljepisnega risanja, kar radi odobrujemo. Založnik bi bil učiteljem jako ustregel, ko bi bil dal več nego trinajst slik. Če moramo v šoli vedno risati, da se vcepijo učencem zemljepisne stvari v spomin in da je zemljepisni pouk sploh uspešen, umestno je tudi, da imajo take zemljepisne knjige dosti primernih in jasnih slik. Toliko o stvari.

Jezik je gladek in opiljen, izrazi so primerni in lahko umevni; le semtertje so se vrinile nekatere pomote. Na strani 3. opazamo neko nedoslednost v končnicah ptujih imen. Gospod Orožen piše: Eratosten, Anaksimandros nam.: Eratosten, Anaksimander.

Str. 7., 13. čitamo: »poučuje — z koraki — z bližnjimi mest» nam.: »poučuje — s koraki — z bližnjimi mesti.»

Jos. Jenko.

Nebeški venec ali Vesela reč med štirim poslednjimi. Slovenecem za novo leto 1893. spisal kanonik dr. Ivan Križanič. Z dovoljenjem vis. kn. - šk. lavant. ordinarijata. V Mariboru. Založba katol. tisk. društva. Tisk tiskarne sv. Cirila. Cena s pošto 20 kr. — Lepo darilce za novo leto! Majhno je (69 str.), pa bode veliko koristilo. S prejšnjimi tremi »poslednjimi rečmi« (»Bela žena«, »Pravična tehtnica« in »Pekel«) imamo sedaj celotno delo. »Dom in Svet« je prve jako pohvalil; tudi »Nebeški venec« je vreden, da ga priporočamo. Cerkvni ocenjevalec, ki ga je odobril, pravi o njem: »V lični knjižici se krščanski nauk o nebesih tako umevno kakor mikavno in vabljivo razlaga.« Lepo vpleteni so izreki sv. pisma in svetnikov, domače podobe in prigodbice iz narodnega življenja. Tudi jezik je dober: gladek, domač, brez umetnega zavijanja in kovanja. »Dom in Svet« je (l. 1891., str. 141) pri »Pravični tehtnici« grajal nekatere besede, ter jih zval lokalizme.¹⁾ Na to odgovarja gosp. pisatelj sam (v »Peklu«, str. 9): »Beseda ni lokalizem zaradi tega, da jo poznajo samo panonski Slovenci; bolje je, da rabimo izraz, katerega je narod učinil, kakor katero drugo besedo, ki jo kdobodi skuje pri svojem kruhu (take skovanke pač obteže branje, ne pa narodni izrazi). Sploh pa je moje mnenje, naj se ne zapre — še dolgo ne — naš narodni zaklad, dokler je po Slovenskem, in zlasti med panonskimi Slovenci še toliko žlahtnih kamenčkov raztrošenih, ki nam bodo vsi vrlo služili, da obogatimo slovensko

¹⁾ Naš ocenjevalec omenja v oni oceni, da se nahajajo v knjižici lokalizmi. Gledé na to se je treba sporazumeti, pa dobro ločiti. Prav je, da se rabijo dobre in res slovenske besede iz posameznih krajev, ker s tem se bogati jezik. Pisatelj pa naj jih kakorkoli pojasni, da jih umejo vsi čitatelji. Ni pa prav, rabiti obče znane besede v takih oblikah, ki so v rabi samo po nekaterih krajih; zakaj s tem se jezik le »meša« in bralec bega. In v tem hodijo Štajerci včasih radi po svojih potih. Ko bi hoteli mi Kranjci vse take oblike posamičnih krajev spraviti na dan, kakšen književni jezik bi ustvarili!

Uredn.

besedo.» To je res. Beseda še ni lokalizem in se ne sme takoj zavreči, če se ne govori v Velikih Laščah; po drugodi ima ljudstvo tudi lepe in dobre izraze. — Da so dr. Križaničeve »Poslednje reči« priljubljene občinstvu, kaže to, da so se prve tri tako hitro razprodale. Za drugo izdajo imamo le jedno željo: Da bi se vse »Štiri poslednje reči« izdale v jedni knjižici. Od velečast. gosp. pisatelja pa smo se že navadili sprejemati darila za novo leto, zato se že za naprej za leto 1894. priporočamo. Slovenci pa naj radi segajo po »Nebeškem vencu«, po knjižnem in po nebeškem.

M. Duh.

Izvestja muzejskega društva za Kranjsko. Urejuje Ant. Koblar. Letnik III. Sešitek I. V Ljubljani 1893. Izdaje in zalaga »Muzejsko društvo za Kranjsko.« Tiskata Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg. 8°. Str. 40. — »Občni zbor Muzejskega društva za Kranjsko je sklenil dné 23. januarja 1893. jednoglasno, da naj v prihodnje izhajajo »Izvestja« vsaki drugi mesec v sešitkih, obsegajočih dve do tri tiskovne pôle, ter da naj se ozirajo v prvi vrsti na domoznanstvo Kranjske, potem pa tudi na ono sosednih dežel, katerih prebivalci so s Kranjci po rodu in zgodovini v tesni zvezi . . . »Izvestja« bodo prinašala članke in beležke o starinoslovju, zgodovini, narodopisju, zemljepisju in prirodnoznanstvu slovenskih dežel.« Sešitek I. ima zanimive spise, o katerih povemo kaj več o priliki; ima tudi obris gradišča pri sv. Magdalení (poleg Šmarije) in sliko skupine raznih izkopanih posod. I. zvezek napoveduje nov korak v domoznanstvu.

Dr. Fr. L.

HRVAŠKO SLOVSTVO.

Knjige »družbe svetega Jeronima«.

Druga knjiga, katero je izdalo društvo svetega Jeronima, slove:

Jagica i Mijo. Slika iz seoskoga i obrtničkoga života. Napisao Josip Zorič, župnik prozorski. 8°. Str. 192. Cena 40 kr. Že pred dvema letoma je podal častiti gospod župnik členom lepo pripovedno knjigo »Grof Borovački«, a sedaj daje drugo. Ne bode odveč, če očrtam vsebino. — V posavski vasi Željkovcu je živel leta 1866. — ondaj, ko so še lepo cvetle zadruge — Marko Cvietić — vaški »starješina«, s svojo ženo Kato in otrokoma Jankom in Jagico. Marko je bil vrl gospodar, marljiv delavec, prebiral je rad koristne knjige, in Kata si ni mogla želeti boljšega moža, dokler ni postal »starješina« — kakor nekaj naš župan. Iz početka je še šlo, a naposled je Marko polagoma ostajal v krčmah, družil se s slabimi ljudmi, posebno pa z nekim Martinom iz Lopušice. Kmetija mu je propadala, bredel je v dolgove, posebno pri brezvestnem oderuhu Martinu. Skrbna žena ga je opominjala, prosila, pa brez uspeha: on je imel vedno obilo izgovorov. Ko ga pride nekega večera hči iskat v krčmo žida Jakopa, ne opravi nič, spodrsne ji na brvi čez potok in deklica pade. Bog zna, kako bi bilo ž njo, da je ni še za časa rešil sosedov hlapec, Mijo Panić, in je prinesel prestrašeni materi. Očeta